

(14) Ikar and Tafeil: Mixtures

I. מקור דין רוב

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן ריב סעיף א
כל שהוא עיקר ועמו טפילה (פי' דבר בלתי נחשב), מברך על העיקר ופוטר את הטפילה בין מברכה שלפניה בין מברכה שלאחריה; **לא מיבעיא אם העיקר מעורב עם הטפל...**
2. רי"ף מסכת ברכות דף כו עמוד א
הלכך לגבי אורז כד מבשיל ליה בתחלה מברך בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות רבות כד תריצנא להא מתניתא [דף ל"ז ע"ב] תני גבי אורז ולבסוף אינו מברך עליו ולא כלום וקיימא לן דכל ולבסוף ולא כלום מברך בורא נפשות רבות והני מילי בדאיתיה לאורז בעיניה אבל על ידי תערובות לא
3. רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן ח
ומה שכתב רב אלפס דהא דמברכין על האורז במ"מ הני מילי בדאיתיה לאורז בעין אבל ע"י תערובות לא היינו כשהרוב ממין אחר דבכי האי גוונא בחמשת המינים אפי' רובו ממין אחר מברך עליו בורא מיני מזונות:
4. בית יוסף אורח חיים סימן רח אות ז ד"ה האוכל אורז
ומיהו לא משמע הכי מלשון הרמב"ם שכתב בפרק ג' אורז שבשלו או שעשה ממנו פת בתחלה מברך בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות ובלבד שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו:
5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רח סעיף ז
הכוס (פי' האוכל) את האורז, מברך עליו בפה"א ואחריו בורא נפשות; ואם בשלו הגה: עד שנתמעך (כ"י בשם הרא"ש והר"י), או שטחנו ועשה ממנו פת, מברך עליו בורא מיני מזונות ואחריו בורא נפשות; והוא שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו, ואם עירב ממנו בתבשיל אחר **והתבשיל האחר הוא הרוב**, מברך עליו כברכת אותו תבשיל.
6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רב
הגה: ואם נתערב יין בשכר, אזלינן אחר הרוב, אם הרוב יין, מברך: בפה"ג, ואם הרוב שכר, מברך: שהכל (כ"י בשם התשב"ץ).
7. ביאור הגר"א אורח חיים סימן רב סעיף א
ומתני' אין ראייה דמתני' לא איירי כלל בנתערב אלא שאוכל כ"א בפ"ע ואינו אוכל הטפל אלא בשביל העיקר:
8. שער הציון סימן רח
(לד) שיירי כנסת הגדולה ומגן אברהם ואליה רבה ומגן גבורים, דלא כב"ח וט"ז שמתפקין בזה מחמת לשון הרי"ף והרמב"ם, וכבר כתב המגן אברהם ושאר אחרונים דאינו מוכח מהם שחולקין על הרא"ש, דאחרי דקיימא לן בכל התורה רובו ככולו, אם הרוב מן האורז חשוב כאילו הוא לבדו
9. פרי מגדים אורח חיים פתיחות פתיחה להלכות ברכות
יא. כלל אמרו בברכת הנהנין דאזלינן בתר רובא, כמבואר בסימן ר"ב סעיף א' בהג"ה שאם "נתערב" כו'. והך תערובת לאו דוקא שאי אפשר להכיר, [אלא] אפילו כל אחד עומד בפני עצמו נמי בתר רוב אזלינן, דהטעם הוא הכלל כל שעיקר ועמו טפילה הולכין בתר העיקר כמו שכתב הט"ז [ס"ק] א' שם.

II. ניכר

10. משנה ברורה סימן ריב ס"ק א
אם העיקר מעורב - כגון כל תערובות שני מינים שהאחד הוא העיקר והשני אינו בא אלא לתקנו ולהכשירו או אפילו שניהם עיקרים אלא שהאחד מרובה מחבירו הרוב הוא העיקר כמ"ש סימן ר"ח ס"ז ואפילו כל מין ומין עומד בפני עצמו וניכר נמי בתר רוב אזלינן וע"כ בפורים שמרקחין שומשמיין בדבש ומערבין בהם פתייתו אגוז כל שרוב שומשמיין בתר העיקר אזלינן ומברך פרי האדמה ומיהו כ"ז דוקא בששניהם הוא דבר חשוב הא אם אחד מהן אינו דבר חשוב אף שהוא הרוב בטל הוא לגבי מיעוט החשוב דהוא העיקר ועיין סימן ר"ד ס"ב ובמש"כ שם.

